

Landstingsstyrelsen, ärende 37

Yttrande över delbetänkande Några förslag för att stärka patientens ställning (SOU 2008:127)

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet föreslår landstingsstyrelsen besluta

att som yttrande till Socialdepartementet överlämna patientnämndens yttrande och i övrigt anföra följande.

Patientens fria val och ersättningar som följer patienten är viktiga delar av den offentligt finansierade hälso- och sjukvården. Kännetecknande för offentligt finansierad sjukvård är att den ska vara rättvist och jämlikt fördelad samt bygga på hälso- och sjukvårdslagets krav om vård efter behov. Förslag som bidrar till att förtroendet för den offentligt finansierade hälso- och sjukvården bibehålls och stärks är något som vi välkomnar.

Samtidigt vill vi göra klart att sjukvården tydligt ska ställa sig på patienternas sida – inte på vårdapparatens. Vi vet dock att vårdgivarna inte alltid lever upp till sina skyldigheter vilket försvårar för patienterna och skadar tilliten till vården. De förslag som utredningen presenterar bör därför följas upp och utvärderas för att därefter ta ställning till hur man bör gå vidare för att stärka patientens ställning. Alternativet till detta skulle vara ett införande av rättighetslagstiftning. Men vi menar att effekterna av en övergång från skyldighetslagstiftning till mera inslag av rättighetslagstiftning måste utredas nogsamt.

Redan idag borde det dock, enligt vår mening, vara möjligt att varje landsting fastställer ett antal rättigheter för sina invånare och ordna besvärinstanser, till exempel genom ett utökat mandat för dagens patientnämnder.

Det finns politiska krafter som på senare år allt ihärdigare fört fram krav som handlar om att öka de utkrävbara rättigheterna för den enskilde i rollen som patient. I förlängningen finns tankar på att dessa rättigheter ska vara utkrävbara i domstol.

Men vägen för att stärka patientens ställning i hälso- och sjukvården bör inte gå via domstolarna. Processer i domstol tenderar oftast vara något som blir förbehållet den resursstarke framför den resurssvage. Istället bör rättigheterna vara tydligt utkrävbara via de politiskt valda förtroendemän som utsetts att ansvara för medborgarnas hälso- och sjukvård.

Därför bör landstingen upprätta rättighetskataloger och upprätta instanser som kan hjälpa den enskilde patienten att få sin rätt i vården – utan att några rättsliga processer måste drivas.

När det gäller utredningens mera konkreta förslag så välkomnar vi förslagen om en stärkt vårdgaranti samtidigt som vi vill framhålla vikten av att sjukvårdshuvudmännen också åtar sig ansvaret för att följa upp eventuella undanträngningseffekter. Grunden för hälso- och sjukvården är alla människors lika värde och att vård ska ges efter behov. Stärkt vårdgaranti får inte riskera medföra att snedvridning av de prioriteringar som vården gör.

Vi vill också framhålla att en förstärkt vårdgaranti måste innebära att adekvata resurser avsätts för att uppfylla uppdraget. Inom Stockholms läns landsting har vi de senaste åren smärtsamt fått erfara hur negativt vården och medborgarna uppfattar ett införande av en förstärkt vårdgaranti som inte kombineras med resurser för att förverkliga desamma.

Utredningens förslag att patienter vid behov ska få en fast vårdkontakt ser vi som positivt. Vi förespråkar en närsjukvård med ett brett uppdrag där team av olika personalkategorier samverkar och erbjuder patienten möjlighet till kontinuitet inte bara med en läkare utan även med exempelvis distriktssjuksköterskan. Valfungerade vårdkedjor mellan olika vårdgivare anser vi vara en annan viktig faktor som påverkar vårdkvaliteten och patientsäkerheten.

Patientnämndernas nuvarande uppdrag och möjlighet att användas som informationskälla för förbättringar i vården borde utnyttjas i högre grad än vad som är fallet idag. Detta gäller dels som input för patientsäkerhetsarbetet. Men det gäller också för ambitionen att försöka dra lärdom av patientperspektivet och hur en reell möjlighet till inflytande över vården bör konstrueras. Patientens rätt till inflytande får ju inte inskränkas till att främst handla om rätten att välja vårdgivare.

I det sammanhanget anser vi att förslaget om möjligheten till en förnyad medicinsk bedömning är ett viktigt verktyg både för att stärka patientens ställning och för att ge den enskilde ett reellt inflytande.